

ZA SLOVO ZIMI

Brez odvečnih dodatkov

ZA SLOVO ZIMI

ZIMA JE ČAS, KO NARAVA POČIVA IN SE Z VRTOM SKORAJ NE UKVARJAMO. ŽLASTI KADAR JE POKRIT S SNEŽNO ODEJO. POGLED NA GOLE VEJE LISTOPADNIH DREVES IN GRMOVNIC, BREZ CVETOČIH TRAJNIC IN DRUGIH RASTLIN, NAM PONAVALI NE VZBUJA POSEBNEGA VESELJA. TODA Z NATANČNEJŠIM OPAZOVANJEM LAHKO TUDI POZIMI ODKRIJEMO LEPOTO, KI PA SE NAM KAŽE ČISTA, BREZ ODVEČNIH »DODATKOV«. DANES SE BOMO OD ZIME POSLOVILI V TEM DUHU. ŠE ENKRAT SE BOMO V MISLIH SPREHODILI PO TEJ SKORAJ ASKETSKI NARAVNI ESTETIKI, DA BOMO POTEH ODPRTEGA DUHA ZA LEPOTO V NJENI NAJBOLJ BUHTEČI, POMLADNI OBLIKI. Z NAJBOLJ ZNANIMI ZNANILCI, ZVONČKI.

Zima je čas, ko se nam oblika dreves pokaže v vsej svoji polnosti. Pomislimo samo na povešave veje brez, na gosto in pokončno rastoče veje stebrastih gabrov in bukev, na svetleče se liste lovoricovca, ki se z ivjem okrašeni svetlikajo v jutranjem zimskem soncu. V nasprotju s pomladjo, poletjem in jesenjo, ko se nam zaradi rasti in stalnega spreminjanja rastlin zdi, da nas čas stalno prehitava, je zima mirno obdobje. Čas za razmišljanje in opazovanje. Je bolj počasna in sproščujoča, saj misel na vrt ni povezana z različnimi opravili, s katerimi imamo včasih obilo veselja, spet drugič pa nam povzročajo stres, ko plevel preraste okrasne rastline in trata zraste skoraj v travnik. Pozimi opazujemo gole silhete dreves in grmovnic, zanimive barve lubja, občudujemo cvetove redkih cvetočih rastlin, plodove na golih vejah, liste zimzelenih rastlin ter posušene ostanke nekaterih trajnic. S skrbnim načrtovanjem in poznavanjem rastlin, ki so zanimive tudi v tem letnem času, lahko ustvarimo vrt, ki nas bo razveseljeval in presenečal z drobnimi radostmi, zdaj kar iz udobnega in toplega zavetja našega doma.

ZIMA RAZGALI OGRODJE

Čas, ki ga na vrtu povezujemo z zimo, se začne, ko odpadejo zadnji listi z dreves, to je konec novembra, in traja do sredine marca oziroma dokler ne skopni sneg in iz zemlje poženejo prve čebulnice. Je nekakšno prehodno obdobje med jesenjo, ko se nam je narava pokazala v vsem svojem razkošju, in pomladjo, ko se začenja nova rast in nov življenjski cikel. Kar zadeva delo, je to mirno in nedejavno obdobje. Lahko pa ga izkoristimo za načrtovanje sprememb in izboljšav. Namreč, zimska podoba nam razkrije, kako je narejena zasnova vrta oziroma kako močno je njegovo osnovno ogrodje, ki se najbolj jasno pokaže ravno v tem času.

NA STRANI 97: ZIMZELENI ŠAŠ, *CAREX MORROWII* 'VARIEGATA', JE ZANIMIVA PODLAGA DRENU, *CORNUS ALBA* 'SIBIRICA', Z ŽIVO RDEČIMI VEJAMI. TAKO RDEČE SO LE MLADE VEJE, ZATO JE TREBA DREN STALNO OBREZOVATI.

1. OKRASNA JABLANA, *MALUS* 'EVEREST', JE MANJŠE DREVO Z BELIMI CVETOVIMI SPOMLADI IN ŽIVO RDEČIMI PLODOVI JESENI IN POZIMI, DOKLER JIH PTICE NE POJEDO.
2. TELOH, *HELLEBORUS ORIENTALIS*, JE TRAJNICA, KI NAS RAZVESELJUJE Z ZGODNJIM CVETENJEM. CVETOVIMI SE ODPREJO TAKO, KO SNEG SKOPNI. POZNA MO NAJRAZLIČNEJŠE KRIŽANCE, KI CVETIJO BELO, RUMENO, RDEČE, VIJOLIČASTO, TAKE S POLNIMI CVETOVIMI TER RDEČIMI ALI BELIMI CVETOVIMI S TEMNEJŠIMI PIKAMI.
3. BAKRENO IN NACEFRANO LUBJE OKRASNE ČEŠNJE, *PRUNUS RUFATA*. TA VRSTA JE ZELO REDKA, PODOBEN UČINEK BOMO DOSEGLI S *PRUNUS SERRULATA*, KI JE V DREVESNICAH V SLOVENIJI BOLJ RAZŠIRJENA.
4. NEPOZEBNIK, *HAMAMELIS X INTERMEDIA* 'RUBIN STAR', ZAČNE CVETETI ŽE JANUARJA IN PRIJETNO DIŠI. NA FOTOGRAFIJI V DRUŽBI POSUŠENIH STEBEL KITAJSKEGA TRSTIKOVCA, *MISCANTHUS SINENSIS*, V OZADJU ZIMZELENA MAHONIJA.

ZA SLOVO ZIMI

Osnovno ogrodje vrta je sestavljeno iz dreves, grmovnic, živih mej, ograj, poti in drugih neživih elementov. Cvetične grede s trajnicami in sezonskim cvetjem ter zelenjavni vrt to osnovno podobo dopolnjujejo in jo poživijo. Če je vrt sestavljen le iz zelenjavnega vrta, kakšnega drevesa in cvetlične grede, bo pozimi res pust in prazen, sploh če ga obdaja žičnata ograja. Živa meja, obroba iz pušpana okoli gredic z zelenjavo, na cvetlični gredi zimzelen grm ali kakšen z lepo obarvanimi vejami, zanimivo drevo, vse to lahko poživijo videz vrta v teh dolgih, zimskih mesecih. Vsekakor pa je bolj priporočljivo skrbno načrtovanje osnovnega ogrodja na samem začetku kot poznejše izboljšave.

ZIMSKI FAVORITI

Pozimi so privlačne rastline, ki se odlikujejo po lepi rasti, barvi ali teksturi lubja in vej, zimzelene, ki so žal v našem podnebjju, z izjemo iglavcev, precej redke, rastline s

5. NEPOZEBNIK, HAMAMELIS SP., JE SREDNJE VELIK GRM, JANUARJA IN FEBRUARJA CVETI RUMENO, RDEČE ALI ORANŽNO, ODVISNO OD SORTE. CVETOVNI LAHKO PRIJETNO DIŠIJO. JESENI SE LISTI LEPO OBARVAJO.

plodovi, trajnice z zanimivo zimsko silhueto in pozimi cvetoče rastline.

Drevesa z zanimivim lubjem so predvsem nekateri javorji (*Acer griseum*, *Acer pensylvanicum* in drugi), breze (*Betula nigra*, *Betula utilis* var. *jacquemontii* in druge), okrasne češnje (*Prunus rufa*, *Prunus serrulata* in druge).

Zimzelene grmovnice, ki so prezimno trdne v celinski Sloveniji, so pušpan (*Buxus sp.*), trdoleska (*Euonymus sp.*), božje drevce (*Ilex sp.*), levkotoje (*Leucothoe walteri*), kosteničevje (*Lonicera nitida* in *L. pileata*), mahonija (*Mahonia aquifolium*), lovorikovec (*Prunus laurocerasus*), brogovita (*Viburnum rhytidophyllum*) in grmovnice, ki uspevajo v kisli zemlji, kot so pieris (*Pieris sp.*), rododendron (*Rhododendron sp.*) in skimija (*Skimmia japonica*).

Grmovnice z obarvanimi vejami so predvsem dreni (*Cornus alba* in *C. stolonifera* s sortami) in nekatere vrbe (*Salix sp.*).

Pozimi cvetoče grmovnice so zimski cvet (*Chimonanthus praecox*), navadni dren (*Cornus mas*), leskovec (*Corylopsis sp.*), nepozebnik (*Hamamelis x intermedia* s sortami), golocvetni jasmín (*Jasminum nudiflorum*), kosteničevje (*Lonicera x purpurea*), brogovita (*Viburnum x bodnantense* 'Dawn').

Grmovnice z zanimivimi plodovi so kalikarpa (*Callicarpa bodinieri* var. *giralddii* 'Profusion'), češmin (*Berberis sp.*), zelenka (*Gaultheria procumbens*), božje drevce (*Ilex sp.*), ognjeni trn (*Pyracantha sp.*).

Med zimzelenimi trajnicami velja omeniti plazeči skrečnik (*Ajuga reptans* s sortami), pečnik (*Armeria maritima*), bergenijo (*Bergenia sp.*), lipico (*Epimedium sp.*), liriopo (*Liriope muscari*), kačjo brado (*Ophiopogon planiscapus*), debelačko (*Pachysandra terminalis*), nizke homulice (*Sedum sp.*), šaš (*Carex sp.*) ter nekatere praproti, kot sta jelenov jezik (*Asplenium scolopendrium*) in rebernjača (*Blechnum spicant*).

Trajnice s privlačno zimsko silhueto so rman (*Achillea sp.*), flomis (*Phlomis sp.*), hermelika (*Sedum spectabile*) in okrasne trave, kot sta kitajski trstikovec (*Miscanthus sinensis*) in perjanka (*Pennisetum alopecuroides*).

Pozimi zanimivih rastlin je torej dovolj, treba jih je le znati pravilno umestiti na vrt. Potem ne bo pust in prazen, temveč poln majhnih presenečenj, ki nam bodo razveseljevala urice v kratkih zimskih dneh.

BESEDILO IN FOTOGRAFIJE
BERNARDA STRGAR

